

Magistritöö lisad

Sanna Särekanno

alias

Sanna Lova

HINGEMAASTIKUD

Keraamilised maalid

Magistritöö lisad

OSA 1

Lisa 1. Märked tööpäevikust

võiks vähem „helmeid“ olla - hästi ei sobi - valge sillerdus pole hea, tuuni - tõsta boori sisaldust - veidi ebaühtlane, pane tsir.sil ikka 10% - plaadid lopergused, too temp alla - pole piisavalt läbipaistev - otsi uus baas - väga mõnus pintsliga katta - proovi savi 480 - otsi uus matt baas - jäta - ei jäta - jäi ebaühtlane - liiga sogane - ära akv tee - jäi ebaühtlane ja laiguline - akv-pintslid head - muuda baaside nimed - 480 vajab angoobikihti - kurat, kõik on nigel - unustasin tsir.sil - sain õhetava ihu värvi! - hakka otsima Mägi sinakas-rohelist ja tumesinist - imelised! kõik on imelised! - tee plaadid ikka 254ga - vajan tugeva tooniga punaseid - mulle ei meeldi kui matid ja läikivad koos ühel pildil - segasin umbes pruunid, need jäid imelised aga valem? - paksule kihile tuleb vahtu peale liiga palju, muuda matti baasi - pgm21 ei lahustu, ära kasuta - jäta - sega - liiga sarnased - pgm47 jääb täpiline - kurat, kõik 7 tooni liiga sarnased - sai kõriini! segasin läikivad kokku ja jätan täiesti kõrvale - proovi tsir.sil 6% - muuda nimetamist: kuupäev+värv - tee värvide nimekiri - ilus! - ups! midagi läks valesti - kahtlane, mis värv - need jäävad nagu on - sega kokku - ilus! - sarnane juba olemas - Õ ja Ä võta, teised ei - 82 toonist jääb 21+17segu - proovi tsir.sil 3% - Niuks! ma ei tea, mida teha! - ei saa ilusaid rohelisi ja siniseid - ilus soe toon, jääb paletti, teised harjutamiseks - liiga vahune! - ei kõlba üldse - ok - midagi läks valesti! - uue baasiga rohkem vett vaja - ülimõnus pintseldada - kurat, ei pannud tsir.sil, kõik jäi laiguline aga toonid head - jäävad paletti - ei jää! - supper toonid! - vigade parandus - pane rohkem sinist - uus vigade parandus - tee kollasega soojemaks - proovi veel - muuda veidi heledamaks - proovi teise baasiga - katvus ja läige hea aga täpiline! - hea toon - uus baas liiga sillerdav - lõpuks tulid uue baasiga stiiliplaadid põletusest, palju parem kui läikivad - rohelisi juurde vaja - ärritab, et stiiliplaadid nii kaua põletust ootavad - tegin raamist välja proovitükid - pildiplaatide analüüs - kata taustad valge angoobiga - peente joontega kohad kraabi taustast välja enne kui gl paned - ära kasuta pgm... - ohh my...koobaltK ei taha selles temp lahustuda, jääb täpiline - kõik toonid imelised - tee heledamaks - sega millegiga, aga jäta harjutamiseks - Eil - taevalikud toonid! - jääb baas Bx19 - sega jäägid - tee valemite arvutused exelisse - rohelisi juurde - liiga tume - paletti minevad segud:... - nüüd tee nii: ... - ?...ahh muidugi... - väga ilus tumesinine! - liiga sarnased - tükiline aga soe toon - rauatäpid ei meeldi - väga ilus! - NB! nii väikeste koguste (0,06g) puhul on ikka raske täpselt saada! - neid värve puudu:... - hakka nüüd päriselt maalima - siniseid juurde vaja - ei lahustu! - kuidas saada preisisinine

Lisa 2. Keraamilise akvarellivärvi retsept R. Hopper'i * järgi

	100g	1/3
Valge pallsavi (hyplas71)	50	16,66
põldpagu FFF	25	8,33
kvarts	25	8,33

(valge) bentoniit	3	1
värvained	~ 15	
pigment ungari kollane (230955)		5
pigment sinine 200502		5
koobaltkarbonaat		2

Sega ained, lisa vesi, lase läbi peene sõela. Vala kipsplaadile kuivama. Kui on piisavalt kuivanud, vormi rattad ning asetä topsi. Mina valasin otse šokolaadi-pakendisse. Lase kuivada ja kasuta nagu akvarelle.

*R. Hopper, 2004. „Making Marks, Discovering the ceramics surface“. Lk 177.

Lisa 3. „Valge sillerdus“ 2021

	100g
põldpaga FFF	48
dolomiit	18
spodumeen	18
SP kaoliin	16

tsirkooniumsilikaat	10

Lisa 4. Esialgsed baasglasuurid

Glasaar	matt VST.06		läikiv VST.07		matt VST.06uus		matt MVST.09		läikiv LVST.10		läikiv LVST.12	
	kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev	
uus nimi	10.juuni 2022		10.juuni 2022		17.juuni 2022		17.juuni 2022		17.juuni 2022		17.juuni 2022	
aine	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...
Neph.syenite (N45)	48.87	16.29	36.67	12.22	48.87	16.29	47.69	15.87	36.21	12.07	36.21	12.07
SP kaoliin	15.25	5.08	11.44	3.81	15.25	5.08	14.83	4.94	11.06	3.69	11.06	3.69
Whiting/kriit	21.43	7.14	16.08	5.36	21.43	7.14	19.23	6.41	14.52	4.84	14.52	4.84
Silica/kvarts	6.75	2.25	30.02	10.00	6.75	2.25	6.25	2.08	29.43	9.81	29.43	9.81
Fritt P2954	7.71	2.57	5.79	1.93	7.71	2.57	12.00	4.00	8.79	2.93	8.79	2.93
	100.01	33.33	100.00	33.32	100.01	33.33	100.00	33.30	100.01	33.34	100.01	33.34
tsirkooniumsilikaat	6.00	2.00	5.00	1.67	10.00	3.33	10.00	3.33	10.00	3.33		
(Vesi 30ml)	ts.sil. algul 5 (1.67)											
Kommentaariid:	värviga ekaähtlane		pig-ga läikiv		siit edasi temp 1200c						hea pintsliiga katta	
	panna ts.sil 10%		panna ts.sil 10%									
			tõsta boori sisaldust									
			too temp alla 1200c									

Lisa 5. Matid baasglasuurid

Glasaar	matt B6 ts.sil-ta		matt Baas B13D		matt Baas 17D		matt B19		BX19		poolmatt B22	
	kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev		kuupäev	
aine	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...	100%	...1/3...
Neph.syenite (N45)	48.87	16.29	28.37	9.46	28.37	9.46	27.69	9.23	38.64	12.88	37.59	12.53
SP kaoliin	15.25	5.08	29.07	9.69	29.07	9.69	28.89	9.63	2.20	7.40	18.40	6.13
Whiting/kriit	21.43	7.14	18.76	6.26	18.76	6.26	17.57	5.86	20.01	6.67	17.84	5.95
Silica/kvarts	6.75	2.25	15.71	5.24	15.71	5.24	15.42	5.14	11.25	3.75	17.20	5.73
Fritt P2954	7.71	2.57	8.09	2.69	8.09	2.69	10.44	3.48	7.90	2.63	8.98	2.99
	100.01	33.33	100.00	33.34	100.00	33.34	100.01	33.34	100.00	33.33	100.01	33.33
tsirkooniumsilikaat					9.00	3.00	9.00	3.00	9.00	3.00	9.00	3.00
(Vesi 30ml)												
Kommentaariid:	need jäid üsna jama		ei kata ühtlaselt				pigmentidega ekaähtlane		valge ok		valge jäi sillerdav	
	matid, porised		vajab kõrgemat temp						katvus ja läige ok			
	katsid halvasti		vaja ikka tsir.silikaati						uute katsote järel = see			
			aga pintseldada oli hea						glasuur jääb!!!			

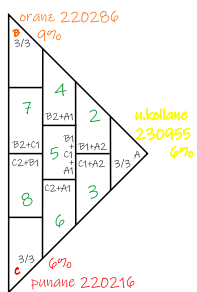
Lisa 6. Glasuuride segamise näide 15. jaanuarist 2023:

kaks kolmnurktesti = baas + 4 värvainet = baas + 18 tooni

samm 1: arvutad osad

*klmn = kolmnurktest

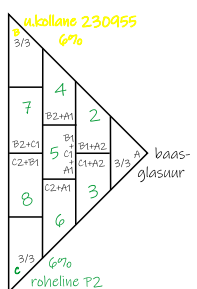
baasglasuuri	100g	100g	100g	33.33g
lisaine (tsirkooniumsilikaat)	9.00	9.00	9.00	3.00
värvained	A	B	C	
A kollane	6.00			2.00
B oranž		9.00		3.00
C punane			6.00	2.00

klmn-s 1 osa = 33.33g / 2 osa = 66.66g
kolmnurktest 3 värviga

	A	B	C
A	6.00		
B		9.00	
C			6.00
2	4.00	3.00	
3	4.00		2.00
4	2.00	6.00	
5	2.00	3.00	2.00
6	2.00		4.00
7		6.00	2.00
8		3.00	4.00

baasglasuuri	100g	100g	100g	33.33g
lisaine (tsirkooniumsilikaat)	9.00	9.00	9.00	3.00
värvained	A	B	C	
A baas	0.00			0.00
B kollane		6.00		2.00
C roheline			6.00	2.00

klmn-s 1 osa = 33.33g / 2 osa = 66.66g
kolmnurktest 3 värviga

	A	B	C
A	0.00		
B		6.00	
C			6.00
2	0.00	2.00	
3	0.00		2.00
4	0.00	4.00	
5	0.00	2.00	2.00
6	0.00		4.00
7		4.00	2.00
8		2.00	4.00

samm 3: jagad klmn-testi osadeks

(ma ei sega 100g, vaid 100/3 ehk kolmandik, sest 100g on liiga palju testimisteks)

samm 4: segad

samm 5: märgistad prooviplaadi tagused

näiteks siin (nr3) on 1osa punast (C) ja 2osa kollast (A) ehk 100g glasuuris on kollast 4% ja punast 2%

samm 6: katad plaadid glasuuriga

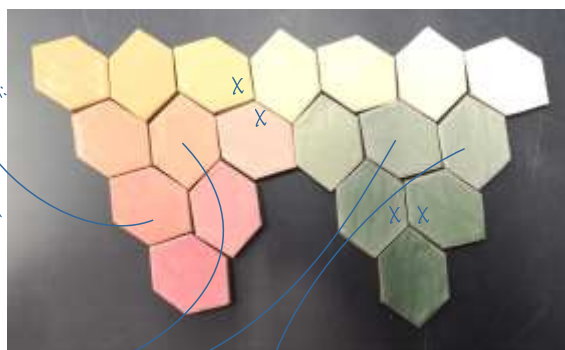

samm 2: segad klmn-ga tipud = baas+värvained (siin 100/3 ehk kolmandik)

samm 7: ootad põletust

tulemus:

näiteks selle nimi on: 15.01.1-8 ja 100g sellises glasuuris on 3% oranži ja 4% punast pigmenti

otsus: 1-5; 2-5 ja 2-3 jäävad välja
1-2 ja 1-3 tee heledamaks (arvuta uus%)
2-6 ja 2-8 segan kokku ja arvuta pigmenti% (= 100g-s rohelist 4%, kollast 1%)

Lisa 7. Kolmnurktestide täpsem seletus

Esimesed värviotsingud tegin kolmnurktesti abil. Glasuuride koostamise kolmnurksüsteemi (jt süsteemide) kohta saab ülevaate Leo Rohlini õpikust „Keraamika käsiraamat“. Minu töö see osa on puhas matemaatika ning Exceli tabel aitab. Oluline oli meele pidada kõik korrutamised ja jagamised, paaril korral eksisin arvutustega. Glasuuride retseptid on üldiselt antud 100 g kuivainete kohta. Kuna 100 g on katsete jaoks liigagi palju, jagasin ma selle terve kolmnurktestiplaadi (edaspidi klmn) peale. Ehk samm 1: kaalusin topsikutesse 33,33 g (kuivained) baasglasuuri ained, pluss lisaaine tsirkooniumsilikaat ($9/3 = 3$ g). Ja siin nüüd ongi veidi rohkem tähelepanu vaja. Kui mu klmn värvaine B on märgitud „4% (1,33)“ tähendab see, et 4% värvainet läheb 100 g glasuuri kohta aga mina segasin vaid $1/3$ ehk 1,33 g värvainet. Nii sain kolme tipu glasuurid: A, B ja C, mille Exceli tabelis arvutan 100 g kohta (ill 43 keskmine osa). Seega samm 2: kaalusin topsi märgistusega A värvainet ($9/3$) 3 g, topsi B värvainet 1,33 g ning topsi C värvainet 2 g. Lisasin neisse kolme otsatopsikutesse 30 ml vett, segasin korralikult.

Sellise ühtse kolmnurktestiplaadi mõtlesin välja (enda jaoks) aasta või paar varem, et oleks kõik klmn tulemused kõrvuti näha ja ei peaks analüüsimiseks eraldi plaadikesi otsima. See võiks olla vabalt ka rohkemate variatsioonidega aga antud uurimustöökst tehtud plaadil on 10 tooni, sealhulgas otsad ehk siis tegelikult kolme värvi 7 segu (2-8). Nende segude omavahelisi jagamisi võib teha mitmeti. Mina jagasin kolmeks ehk iga jaotus on ka 3 osa. Olin seganud otsatopsidesse 33,33 g + 30 ml vett ning need klmn osad nr 2-8 tegin vedeliku jaotusega süstla abil ehk samm 3: jagamine. Jaotasin segu nii, et 1 osa = 3 ml (üht värvi tuli nii 9 ml) ning kui tahtsin neid 2-8 toone vaid testimiseks, siis oli jaotuses 1 osa = 2 ml (seega üht värvi ainult 6 ml). See 6 ml oli täpselt piisav kolmnurktestiplaadiks ning kaheks väikeseks plaadikeseks. Nii väikeste koguste puhul on suur oht, et ümardamiste, jaotamiste ja lahjendamiste tulemusel erineb näiteks sama valemi järgi 100 g glasuuri toon veidi, kuid hiljem mõned 50 g glasuuri testitud tulemused jäid silmaga vaadates küll sarnased. Hiljem, kui tahtsin klmn-testi tulemusel sobivaks osutunud tooni uuesti segada, pidin arvutama nende 2-8 osade värvainete kogused ning selleks tegingi lõpuks Exceli tabelid. Ill 43 parempoolses tabelis on näha selle näite värvainete jaotused 100 g (kuivained) baasglasuuri kohta. Tihti olid mul klmn-plaadil üheks otsavärviks baasglasuur värvaineteta. Üldiselt üritasin teha plaadid nii, et kolmnurga paremal otsal oli alati heledam segu ning all (arvatav) tumedam.

Mõnel päeval tegin mitu klmn segamist ning katsetasin korraga erinevaid baase. Kuna numbrid hakkaks korduma, tulid märkimisel kasutusse ka tähed ning numbrid ja tähed liikusid kolmnurgas kuidas juhtus. Nii kujunes mõne glasuuri nimeks näiteks 8.10.6.H (= 8. oktoober, baas B6A, kolmnurgas tähis H) või 9.10.10.X. Alles jaanuaris tulin selle peale, et jätta numbritähised kogu aeg samasse kohta (2-8) ning lisada kolmnurga nr ette kui tegin sel päeval neid rohkem. Kui tegin glasuuriparandusi või kokkusegamisi, siis kujunes nimi kuupäeva ja arvatava värvitooni tähtede järgi. Tipuglasuuride nimele ma kuupäeva osa tihti ei pannudki. Piltidega klmn-testi näide on lisa 6.

Lisa 11. Exceli tabelite täpsem seletus

Katsete ja tulemuste üle järge hoida aitas juba korduvalt mainitud Exceli tabelid. Põhimõtteliselt kasutasin kolme versiooni. Esimeses otsingute faasis märkisin tabeli ülemisse ossa baasglasuuri andmed (siis veel polnud baas valitud) ning vasakusse esimesse veergu kirjutasin värvained lihtsalt segamiste ehk ajalises järjestuses. Selles tabelis sai märgitud kolmnurktestide otsad, mitte iga klmn-testi iga ruudukese valem. Tabel ise sai 126-realine ning 36-veeruline ehk andmed 12 baasglasuuri ning 40 kolmnurk-testi katsetest (lisaks mõned nn üksikud segamised). Foto tabelist lisas 10.

Teise tabeli versiooni võtsin kasutusele kui klmn-testid jäid kõrvale ning baasglasuur oli valitud. Seda kasutasin, et arvutada vastava klmn-testi iga osa värvainete protsente. Osa tabelit näha lisa 6. Selle tabeli arvutuste järgi tegin nn üksikud värvisegamise katsed ning need registreerisin kolmandasse Exceli tabelisse. Ülemisele esimesele reale märkisin kasutatavad värvained ning ridadena siis glasuurikatsetused nimede (kuupäevade) järgi. Mingil hetkel väljaprintitud tabelisse muudkui lisandus katseid, märkeid, tähelepanekuid, otsuseid. Toon sellest andmehulgast välja lõplikku paletti minevate värvide nimekirja ja valemid (lisa 12), mis on leitavad ka kirjatöölle lisatud värvikataloogis.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	
1																														
2																														
3																														
4																														
5																														
6																														
7																														
8																														
9																														
10	ok	18.11.V	23.01.Y.1	x	2.00	1.00																								
11	E	18.11.Ü	23.01.Ü.1		1.00	1.00				2.00																				
12	ok	18.11.A	22.01.H.2	x	1.00	1.00				4.00																				
13	ok	19.01.X52	23.01.X52	x	0.35	1.10																								
14	ok	14.01.7	29.01.5i1	x	0.20	0.50				0.50																				
15	ok	20.11.Ö	23.01.Ö.1	x	2.00																									
16	ok	14.01.2	kbK 0.1%	x	0.10					5.00	2.00																			
17	ok	15.01.2-7	22.01.Ro1	x						3.00	1.50																			
18	ok	19.01.XR6	22.01.Ro2	x						1.50	1.00																			
19	E		22.01.Ro3																											
20	E	RoSi3	nagu 5516 6%		0.10																									
21	E		22.01.H.3			0.50				1.00																				
22	ok		22.0.Ro4	x		1.00				6.00																				
23	ok	15.01.RP2	RP2 6%	x																										
24	ok	19.01.R1061	R1061 6%	x																										
25	ok	14.01.kbK	kbK 0.3%	x	0.30																									
26	ok	19.01.S1NS02	5502 3%	x																										
27	ok	19.01.X53	5502 1%	x																										
28	ok		must 9%	x		9.00																								
29	ok	(18.11 vana baas)	must 5%	x		3.00																								
30	ok		must 1.5%	x		1.50																								
31	E	14.01.3				0.38																								
32	ok	14.01.6	must 0.75%	x		0.75																								

Lisa 12. Värvipaleti värvained

must = ● must - 9

tumehall = ● must - 3

vanataat = ● must - 1,5

hämärus = ● must - 0,75

hiirehall = ● must - 0,38

suitsuhall = ● must - 0,30
● s516 - 0,30

hõbehelk = ○ Q1 - 12

öötaevas = ● kirsiq - 4
● kbK - 1,5
● must - 1,5
● s516 - 0,5

soomaa = ● kirsiq - 6
● kbK - 1
● must - 1
● s516 - 0,75

rannik = ● kirsiq - 8
● kbK - 0,5
● s516 - 1
● must - 0,5

õhtu = ● kirsiq - 6
● kbK - 0,5
● s516 - 0,75
● must - 0,5

udu = ● kbK - 0,2
● must - 0,5
● kol - 0,5

balti meri = ● kbK - 0,25
● must - 0,5

merehall = ● kbK - 0,35
● must - 1,1

öö = ● kbK - 2
● must - 2

preisi sinine = ● kbK - 1,65
● R1061 - 1

elektrisinine = ● kirsiq - 10
● kbK - 0,2
● R1061 - 0,3

rööm = ● s502 - 7

suvetaevas = ● s502 - 3

helesinine = ● s502 - 1,5
○ Q1 - 1

hommik = ● s502 - 1

tume indigo = ● kbK - 2
● must - 1

puhkus = ● kirsiq - 10
● kbK - 0,5
● must - 0,5

jõgi = ● kbK - 0,5
● Cu - 1

rahu = ● kirsiq - 5
● kbK - 1
● s516 - 0,5

kannike = ● kbK - 1
● kol Fe - 1

helelilla = ● kbK - 0,3

unistus = ● kbK - 0,1

lilla = ● kbK - 1

koobaltsinine = ● kbK - 3

ultramariin = ● kbK - 4,5
● kirsiq - 4

violett = ● kbK - 2
○ Mng - 1

rukkilill = ● kbK - 1
● kirsiq - 10*

järv = ● kbK - 0,5
● kirsiq - 6

taevasinine = ● kirsiq - 10
● kbK - 0,3

ploom = ● P228 - 4*
● kbK - 0,5

hele purpur = ● P228 - 1,5
● kbK - 0,1

vanaroosa = ● P216 - 0,5
● L521 - 2

kanarbik = ● L521 - 6

hämärik = ● L521 - 9
● kirsiq - 2
● P218 - 0,5

sirel = ● L521 - 6
● s502 - 1

draakoni veri = ● P216 - 8
● kbK - 0,35

sõstramahl = ● P218 - 5

jõhvikas = ● P218 - 12*

loojang = ● P216 - 6

roosa õhetus = ● P216 - 1,5
● kol - 1,5

roosa = ● P944 - 6

lapsepõlv = ● P216 - 3
● kol - 2

armastus = ● P228 - 6

verepunane = ● P228 - 10
● P218 - 3

moon = ● P228 - 12*

memme musi = ● P216 - 4
● or - 3

kaalikas = ● kol - 6
● or - 1
○ Rut - 1

päikese oranž = ● kol - 5
● or - 2

apelsin = ● or - 5
● kol - 2

oranž = ● or - 9

merevaik = ● or - 6
● P216 - 2

koit = ● or - 2,25
● P216 - 1,5
● kol - 1,5

ihuroosa = ● kol - 2
● P216 - 1

mesi = ● kol - 8
● or - 0,5

suvi = ● kol - 2,5
● or - 0,5

päike = ● kol - 5
● or - 0,2

kollane = ● kol - 9

sidrun = ● kol - 4

liblikas = ● kol - 6
● kol Fe - 1

helekollane = ● kol - 1,75

mururoheline = ● P2 - 4
● or - 1

heinamaa = ● P2 - 2,5
● kol - 3
○ Rut - 1

tikker = ● kol - 5
● P2 - 1,5

heleroheline = ● P2 - 2
● kol - 5
● s502 - 0,4

näkineid = ● kol - 4
● must - 1

haldjas = ● R1061 - 1
● must - 0,1
● kol - 0,1

virmalised = ● rohX - 4

tammepuu = ● P2 - 8
● kol - 2

kadakas = ● P2 - 6

sammal = ● kol - 6
● R1061 - 1
● must - 1

maaroheline = ● kroom - 3
● P2 - 2
○ tina - 0,5

okasmets = ● R1061 - 6
● must - 0,6
● kol - 0,6

ööroheline = ● R1061 - 9
● must - 0,9
● kol - 0,9

metsaroheline = ● R1061 - 3
● kol - 3

türkiis = ● kirsiq - 8
● s516 - 1

samblik = ● s516 - 1

troopika sinine = ● R1061 - 0,2
● kirsiq - 6

vaseroheline = ● Cu - 3

sinakas roheline = ● s516 - 6

igihaljas = ● R1061 - 5

kuuseroheline = ● R1061 - 8

Bx19 - baasglasuur

lumi = ○ TiO - 2

kreem = ○ Rut - 3

kama = ● FeO - 1,65
○ Rut - 2

pilliroog = ● s.Nik - 2

tammeteru = ● P95 - 3
● kol - 4

tuhapruun = ● kroom - 0,5
○ Mng - 0,5

pruun = ● kirsi7 - 2

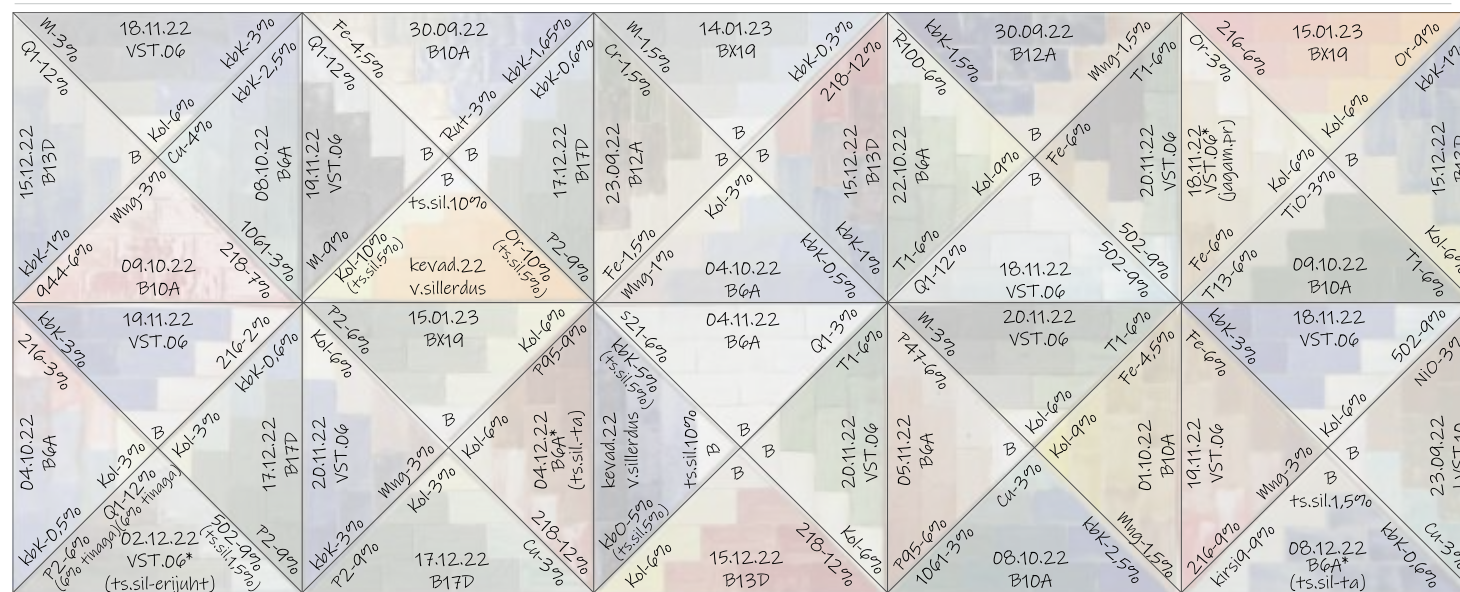
tumepruun = ● kirsi7 - 2,5
● s.Nik - 3

karu = ● kirsi7 - 6

hundiui = ● P95 - 6

raba = ● P95 - 2
● P228 - 2
○ Mng - 1

Lisa 13. Kolmnurkestide andmed

Lisa 14. Raamide glasuurid (18. veebruar, 2023)

	100g	Värvained:		
nefeliinsüeniid	38,04	kirsi 7 - 7%	kirsi 7 - 2%	P95 - 5%
SP kaoliin	19,41			
kriit	18,63			
kvarts	15,80			
fritt P2954	8,12			

tsirkooniumsilikaat	6,00			

Lisa 15. Foto tööpäevikust

Handwritten notes on graph paper, including calculations and material codes. The notes are organized into sections with dates and headings.

25.01.0.1
 25.01.0.2
 U.koll 6% (1,2) + 0,1% (0,2) + fritt 1% (0,2)
 0,1% koll 2% (0,4) + 0,1% (0,1) + fritt 0,5% (0,1)

26.01.
 Ko = koll 2,5% (0,5) + 0,1% (0,1) silus
 Li1 = Wila 200521 - 6% (1,2) silus
 P=1 Li2 = Wila 200521 - 5% (1) + sil 502-2% (0,4)
 P=1 Si1 = koll 1,65% (0,33) + koll 3-8% (1,6) silus
 P=1 R=1 = koll P2-4% (0,8) + must 0,75% (0,15) silus
 Si2 = sil 502-1% (0,2) + koll 0,25 (0,05) + must 0,5% (0,1)

Calculations:
 R1 = koll 3% (0,6) + n.P2-2,5% (0,5) + must 1% (0,2)
 R2 = P2-koll 4% (0,8) + 0,1% (0,2) + must 0,5% (0,1)
 R3 = P2-koll 3,5% (0,7) + koll 1% (0,2) + must 0,5% (0,1)
 R4 = koll 1% (0,2) silus
 R5 = koll 7-4% (0,8) silus
 R6 = koll 3-4% (0,8) silus
 R7 = koll X-4% (0,8) silus
 R8 = koll 0,2% (0,04) + must 0,5% (0,1) + koll 0,5% (0,1)
 R9 = koll 7-3% (0,6) + must 0,5% (0,1)
 R10 = sil 501-0,3% (0,06) + must 0,3% (0,06)
 R11 = koll 521-6% (1,2) + sil 502-1% (0,2)

Lisa 16. Glasuuride toonimiseks kasutatud värvained

L521 = pgm Leedu violet 200521 (Cr-Sn) = külm lilla
T7 = pgm lilla T7 = ei tooni piisavalt
P216 = pgm Leedu punane 220216 (Cd-Se-Zr-Si) = roosaka tooniga punane
P228 = pgm Leedu punane 220228 (Cd-Se-Zr-Si) = soe toon
P218 = pgm Leedu punane 200218 = tume, lillaka kumaga
P944 = pgm punane 270-944
P95 = pgm pruun P95 = sooja tooniga
kirsi7 = pgm pruun kirsi 7 (13R5025)
22=20 = pgm pruun 22=20 = täpiline, ei lahustunud
pr47 = pgm pruun 47 = suured täpid, ei lahustunud
must = pgm Ungari must CK13074 (Fe-Co-Ni-Mn)
Q1 = pgm hall Q1 = jääb ebaühtlane, sillerdav
oranz (or) = pgm Leedu oranz 220286 (Cd-Se-Zr-Si)
kol (ko) = pgm Ungari kollane 230955 (Zr-Si-Pr)
(R)T13 = pgm roheline T13 = sulandub vähe, täpiline, vaja uhmerdada aga ilus mahe toon
(R)T1 = pgm roheline T1 = vajaks kõrgemat temp, jääb veidi ebaühtlane ja liiga matt (sulamata)
(R)P2 = pgm roheline P2 = sarnane T1-ga
P5 = pgm roheline P5 = ei tooninud piisavalt, ei lahustu
R1061 = pgm roheline 1061 = sinakas roheline, tugev värvaine
ing7 = pgm roheline Englise7 = ei lahustu, jäi laiguline
ing3 = pgm roheline Englise3 = ei lahustu, jäi laiguline
rohX = pgm roheline X = külma tooniga heleroheline, hästi ei lahustunud
Hr100 = pgm heleroheline 100 = ei lahustunud
s502 = pgm Leedu sinine 220502 (V-Zr-Si) = erk, CYAN-sinine
s516 = pgm Leedu sinine 200516 (Co-Cr-Al) = soojema tooniga
kirsi9 = pgm sinine kirsi 9 (G330) = sarnane s502 aga nõrgem, st peab panema rohkem
nr21 = pgm sinine 21 = ei lahustu hästi
O3N = pgm sinine O3N = igav, ei lahustunud
kbK = koobaltkarbonaat (CoCO_3) = tugev värvaine, lahejmalt jäi täpiline
CoO = koobaltoksiid (Co_3O_4) = väga tugev värvaine
FeO = raud(III)oksiid (Fe_2O_3) = jäi täpiline
kol Fe = kollane raudoksiid ($\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$) = jäi täpiline
Rut = rutiil ($\text{TiO}_2 + \text{Fe}_2\text{O}_3$) = jäi vahel täpiline
Mng = mangaan(IV)oksiid (MnO_2) = jäi enamasti täpiline, muudab värvid „poriseks“
Nik = nikkel(II)oksiid (NiO)
s.Nik = Soome nikkeloksiid (NiO) 3417 = suurema% erinev teisest Nik.
Cu (vask) = vaskkarbonaat (CuCO_2) =
kroom = kroomoksiid (Cr_2O_3) = tugev värvaine, jäi osaliselt täpiline, vajaks kõrgemat põletust aga siis võib minna pruuniks
TiO = titaanoksiid (TiO_2) = lumivalge, matistab (+6%) või intensiivistab (~1%)
tina = tinaoksiid (SnO_2) = valge

NB! - kommentaarid 1200c põletuse kohta!

*pgm = pigment

*Leedu = Keramikams.lt

*Kirsi = endise õpilase Kirsi jäetud

*Ungari = tellitud Ungarist

OSA 2

HINGEMAASTIKUD

Keraamilised maalid

See võib olla ka pelgalt mõte, see ei pruugi olla ülepea füüsiline paik. Kuid need, kes on meeltes loonud ühe paradiisi, peavad siiski tunnistama, et puhtjuhusliku kokkusattumuse tõttu kipub see millegipärast peaaegu alati meenutama üht muinasjutulist Eesti talukohta, ainsat pühapaika, mida eestlane omaks tunnistab. Selle pildi sisse minek on palverännak, kohtumine iseenda ja elu suurte küsimustega. (Lk 10)

Milline see müütiline kodu siis on? Eks ikka selline, kus ühest aknast paistab pankrannik, teisest Munamäe metsane nõlv, köögist avaneb vaade Raekoja platsile ja trepil istudes laotub meie ette maastik lummava metsajärvega. Sellel müütilisel maastikul on ühekorraga kõik aastaajad, nii lumine mets kui ka metsmaasikatest punav lagendik, ühekorraga nii rukkirääk, krudisev lumi kui ka männiriisikas. (Lk 12-13)

Neil hingemaastikel uidates möödubki eesti inimese elu. (Lk 13)

Loodusmaastik on justkui liblikavõrk, mis aitab inimesel kinni püüda haruldasi hingeseisundeid. (Lk 40)

...meil on säilinud ürgne oskus kirjeldada oma hingeseisundeid loodusest laenatud metafooride ja maastikuliste kujutluspiltide kaudu. Selleks, et tunda meelenukrust, vaatab eestlane lihtsalt vaimusilmas raagus puud ja ongi juba kohal. Iga tunde jaoks on Eestis oma ilmastik, iga mõtte jaoks oma maastik. (Lk 97)

“Teel”
~30 x 19 cm. Maalitud Ain Palosoni foto järgi.

„Kodurand“

25,5 x 20 cm. Maalitud Viktoria Adleri foto järgi.

Sääl kord kasvab kaunis kodu

Anna Haava

*“Sääl kus lained igavesti
Vastu kallast kohavad”,
Kus need metsad merekaldal
Muinasjuttu mühavad;*

*Kus see päike särasilmil
Sinu kodu kullatab,
Ehatütar õrnal pilgul
Õnne, rahu kuulatab;*

*Kus vast metsiktormi tõusul
Lained taeva püüavad,
Ahtijad kõik sügavusest
Suursaid laule hüüavad;*

*Kus see pikene pöritelles
Pilverümkaid pillutab,
Julge laevnik kotkapilgul
Kaugused kõik sillutab;*

*Sääl kord kasvab kaunis kodu,
Kerkib kanglastesugu
Läänekalda kaitsejaks,
Isamaa-ilu hoidijaks.*

*“Sääl, kus lained igavesti
Vastu kallast kohavad”,
Kus need metsad merekaldal
Muinasjuttu mühavad -
Sääl kord kasvab kaunis kodu...*

„Oleviste“

~22 x 26 mm. Maalitud Kaido Kruusametsa foto järgi.

Eesti rahvalaules Oleviste kirikust:

Ennemuiste olnud Tallinn koguni väike. Ei kasvanud ega kasvanud. Elanikud ihanud, et nende linn suureks, kuulsaks saaks ja palju kaupleks (...) Korraga tulnud kellelgi hea nõu meelde. Kohe nõus teistele kuulutama: „Ehitame nii suure ja kõrge torniga kiriku, kui mujal pole olemas. Siis näevad laevad kauge merel meie torni ja tulevad kaubaga meie külalisteks!“

“Kuldne meri” (mõeldes Ukrainale)
~25,5 x 20 cm

Meri

Juhan Liiv, 1909

*Meil ukse ees lainetab meri,
käib alla ja ülesse;
siin laine lainet ajab
küll taga järjesti.*

*See lainetaja meri
on rukkilõljake,
tuul, päike, pilverari
teeb laineid temale.*

*Siin lainetan, rukkilõli,
kuldaineid su õne all.
Ja isa ja ema ja käli
nad vaatavad väraval ...*

*Su kodu, su kodu, su kodu,
su kullane koduke,
siin lainetan, Eesti meri,
ma eesti rahvale.*

*Mu üle Eesti taevast
on nõnda sinine,
ja Eestimaa päike paistab
nii selgesti, soojasti!*

Sirelite aegu I

Marie Under, 1917

*Ju toomhelbed jätnud jumalaga
ja sirelite õitseag on käes:
kõik pungad pakatavad täies väes,
kõik pöösad sinetavad maja taga.*

*Ja öösiti nüüd ei ma enam maga:
mu süda õhetab kui hõõgur ääs -
ah, sirelite õitseag on käes!
Kuis võiks ükskõikne olla ma ja
vaga!*

*Kuid sind ei ole siin - misjooks,
misjooks siis päev
nii täis neid siniverkjaid õisi loodi?
Misjooks siis öö, nii heldelt
valgeks jääv,*

*nii lõhnuheitvalt ümber minu
voodi?*

*Nii raske üksi kõike ilu kanda -
kuid sind ei ole siin, et seda sulle
anda.*

“Talu”
29 x 33 cm

“Kevadsula”
~25,5 x 27 cm

Tulnud!

*Lydia Koidula
Eesti Postimehe Jututuba, 1867*

*Nüüd õne! õne! - väljad
ja metsad lehkavad!
Kõik mäkingud haljad,
all õits' vad maasikad!
Mu süda, võidu hüüa!
Laul, taeva poole püüa
sa linnu häälega!*

*Sind päikeseterad võitnud
ka mure-oru seest,
su ümber õhud köitnud
nii kindlat sõlmekest!
Laul, üles, üles püüa,
maailmal' teadust hüüa:
taas tulnud kevade!*

lehkavad = lõhnavad; päikeseterad = päikesekiired; teadust = teadet

“Metsaoja”
~18,5 x 21 cm.

Murmeide tütreid

Murmeide tütreid elavad jäädavas nooruses, kannavad ebemesarnaseid valgeid riideid ja armastavad kuuvalgusel öödel metsas lagedal murul heameelega heljuda. (.../ Peale heljumise teab rahvasuu veel murmeiude vihtlemisest ja suplemisest kõnelda. (.../ Suplemas käivad nad metsajärvedes ehk metsa vahel jõgedes, kus nad vees kogu lühikese suveöö mängides ja naljatades mööda saavad. Ainult harukorral võivad inimesed neid näha...

“Päike”

27,5 x 23 cm. Maalitud Margus Elizarovi foto järgi.

Siis aga ilmub tema ise

Anna Haava, 1910

*Ei tule päike kui tormileegid,
ei ilmu kui vihane välguviir -
ta tõuseb tasa kanguse sülest,
ja tasa lööb valgeks taevapiiri.*

*Ja ööde varjud taganevad,
ta vägevad kujud kustuvad,
kui esimesed koidukiired
su unenägu suundlevad.*

*Siis aga ilmub tema ise,
siis tuleb päike-vägimees -
ja süttib, säteandab ja särab
su silmis ja sinu südames.*

"Suvi"
25,5 x 20 cm

“Meri”
~20 x 24,5 cm

Üle vee

Juhan Liiv, Juuni 1896

*Üks laevake
läeb üle vee,
läeb üle vee
ja lainete.*

*Kui valge liik
kaob üle vee,
kaob üle vee
ja lainete.*

*Mu armuke,
mu kullake
läks üle vee
ja lainete.*

*Mu armuke,
mu kullake
on üle vee
ja lainete!*

*Silm kaugele
käib üle vee,
käib üle vee
ja lainete.*

*Ei laineke
ei kõnele
mul üle vee
ja lainete.*

*Siin laineke,
seal laineke:
kuld üle vee
ja lainete.*

“Kadrionus”

26 x 42 cm

*Kunes kiri Ingile (Kuldhollane laul)
Henrik Visnapuu (Porikum 1919)*

*Kuldhollane on park, kuldhollane on süda.
Kaks sammu kuldsen kadumisen.
Kuldhollane on tee, kuldhollane on süda,
kaks käijät kuldsen kadumisen.*

*Kaks käijät kuldsen kõnelusen,
kuldhollane on süda nagu sügis.
Kaks sammu kuldsen kõnelusen,
kaks südant kuldsen kõnen nagu sügis.*

*Kaks südant kuldsen kõnen, kuldsen unen,
üks ühen, teine teisen kollendusen.
Üks minu süda oman kuldsen unen
ja teine sinu teisen kollendusen.*

*Kuldhollane on park, kuldhollaseid puistab
lehti
tuul, kuldseid liblikaid me pääle.
Kuldhollane on tee, kuldhollaseid puistab
lehti
tuul teele. Kas nüüd kurale, või hääle?*

Jaan Kärner,
Sadaviiskümmend aastat Eesti luulet.
Tartu: Eesti kirjastuse kooperatiiv, 1936, lk 254.

“Kadrioru loss”
12 x 8 cm

Refrään laulust „Pühapäeval Kadriorus”

Raimond Valgre

*Kes kohata mind soovib kaunil pühapäeval,
see kindlasti võib leida Kadriorust mind.
Kuid mitte sealt, kus paarid jalutamas käivad,
vaid pingilt, mis on peitnud rohclusse end.
Argipäeva askeldused kiirelt mööda läevad,
pühapäeval looduses ma vaba nii kui lind.
Kes kohata mind soovib kaunil pühapäeval,
see kindlasti võib leida Kadriorust mind.*

“Vormsi motiiv”
40 x 25 cm

Päikeselainid

? *Manivald Kesamäe*

*Me tuba on küljega vastu merd,
Ja lained tulevad ta ukse alla
puhkama.*

*Me aken on silmadega vastu merd,
Ta neljakandilisse ruutu hakkab õhtu
joonistama maali.*

*Iga pintslitõmbega ta tekitab.
Vesihall muutub hämaraks oranžiks,
see aga tuliseks purpuriks.
Päike vaatab pilvedesse
tumesinise mere alt.*

*Ja nende pilvede kumas
hõõguvad rannakadakaate rohelised küünlad.*

*Sinikaalad otskuni kummist leitud
hõljuvad võtkeiikudes,
ja nende tiivasulgedesse
läheb magama tuul.*

*Kaldal loksuvad mustad paadid.
Nende ahtrites ümised madal vesi
päeva mälestuslaule.*

“Raba”

40 x 25 cm.

Maalitud Feliks Sarve foto järgi.

Soolangastel

Gustav Suits

*Täis laukaid sügavaid on soode süli.
Kas on neis roostevesi, nii tume, keeletu
või vaatab maa alt valu, nii mustav, meeletu?*

Täis laukaid sügavaid on soode süli.

*Veest tõusvad mullid üles hõbedased!
Oh igatsused, salajad soovid soode sees,
oh unenäod, mis hõrraga kaovad tühjuses!*

Veest tõusvad mullid üle hõbedased!

*On kõngus, maani längus maarjakased.
Sookamar petlik kõikummas käija jalge all,
kus maetud umbe sumbund voolud sügaval.*

On kõngus, maani längus maarjakased.

*Musttuhat sääski surub soode üle.
Neid langel näkku, suhu, neid imel veresse,
neid tungib tahtmisesse, neid poeb südame.*

Musttuhat sääski surub soode üle.

Jaan Kärner, Sadaviiskümmend aastat Eesti luulet.
Tartu: Eesti kirjastuse kooperatiiv, 1936, lk 206.

“Suurallikas”
~19 x 18 cm.

Gertrud

Elanud saarel kaunis piiga Gertrud. Temasse armunud troll üritas neiu tähelepanu kõita, kuid Gertrudil oli oma armsam. Juhtus nii, et troll röövis neiu, sest too temaga vabatahtlikult ei läinud. Gertrud jooksis põgenedes metsa ja heitis enda Suurallikasse, kus tänapäevalgi võib veteroogudes näha tema juukseid heljummas. Rahvasuu pajatab, et Suurallika veega silmade pesemine aitab nägemist parandada ja vesi ravib silmahaigusi.

Vormsi rahvapärimus kohaliku sõnul.

“Eesti Kunstiakadeemia”

~28 x 26 cm. Maalitud Kaido Kruusametsa foto järgi.

Õhtul

Jakob Liiv, 1900

*Unerahu tooja,
öö on tulemas,
päike lähel looja
hiilges ilusas.*

*Juba orupinnal
viilib viderik;
hörgel kingu-rinnal
hiilgus imelik...*

*Sääl üks aken, väike,
lihtsam kõikidest,
laenab kuldse läike
lang' vast päikesest.*

*Sellest aknast vaatab
mind mu tuttav neid,
kiirte kaudu saadab
mulle terviseid...*

“Koit ja Hämarik”
~26,5 x 18 cm. Maalitud Ain Palosoni foto järgi.

Lõik 1843. a. ette kantud F. R. Fachlmanni müüdist “Koit ja Hämarik”.

*Ainult üks kord aastas nelja nädala kestel saavad mõlemad südaöö ajal kokku,
ja kui Hämarik kustuva päikese armastatu kätte ulatab, järgneb sellele käepigistus ja suudlus,
ja Hämariku põsk punetab ning kumab roospunasena taevalt, kuni Koit jälle valguseandja
siütab ning kollakas paistus taeval kuulitab unesti tõusvat päikest.*

“Metsas”

~25 x 25 cm. Maalitud Ilmar Legenkov foto järgi.

Katkend jutustusest “Varjundid”

A. H. Tammsaare, 1917

Armastan lund, kui ta veebruarikuu päikese paistel värvilistes helvestes säteandab – siis viibin lumelagendikul kui lilleaias; aga ma armastan lund ka siis, kui ta vaikset metsateel langeb ja mu riistele, silmalangudele, ripsmeile peatama jääb: nõnda puutub ta mind õrnema käena, rahustades, vaeva unustama pannes, äratades unistusi kaugeid ja lähedaid. Jalg tippab jala ette harjumuse ajal ja mul on ükskõik, kas ta kuhugi jõuab või mitte; kõige parem, kui ta mind ümber talutaks miskisuguses nõiaringsis, kus ei oleks lõppu ega äärt, ei vastutulijaid ega möödaminejaid, vaid kus oleks ainult üksik looklev tee ja langevad lumehelbed nõtkete mändide vahel.

A. H. Tammsaare, Kogutud teosed 3. köide.
Koostaja E. Teder. Tallinn: Eesti Raamat, 1979, lk 45.

“Õhtu Jumindal”
16,5 x 19 cm

“Koduküla”

18 x 15 cm. Maalitud Inga Legenkova foto järgi.

Kodu

Hando Runnel

*On maantee ja maanteel käänak
ja käänaku kõrval küla
see ongi minu kodu
ja tähed ta kohal ülal
see ongi minu kodu
ja tume mets seal taamal
see ongi minu kodu
muid märke ei oska ma anda
muid märke ei olegi temal
siin on mu saatuse ja sugu
mu aja ja elu lugu.*

“Rand”
24 x 19 cm

Lilletet rannal

Johannes Semper

*Laisalt lailarvad lained liival,
linnud lilledes luulutavad.*

*Laulnud sind lillelõhnaks loodus
õilmelehtest, mis puhkemata.*

*Ääretu avarus laulab päiksest,
pungades, mahlus pakitsevast.*

*Kunni ihkeid su kehha korjund,
näüd miks hõõgud neitsilist külm?*

*Veed on tüüned, vaaned, vagad,
vaateveerumi salajased.*

*Vaatan su silmi. Vaatad merde.
Merekurbus kahvatus silmis.*

*Sala suliseb siidine vesi,
silites siledaid kaldal kive.*

*Hilju sulgeks su silmad kinni,
unenäoks suudeldes terve ilma.*

*Kisas kohkuvad kajakad kivelt
valgemustralgelt täpites õhku.*

*Merele laulan, ei, kisan su ilust,
ilusast elust, elusast ilust!*

*Kümme kord kuskil kukub kägu,
kaks korda niipalju kajab meis vastu!*

*Kunled sa vaikusest hire tuksed?
Sõnatut, võitmata meeletut kutsed?*

“Teed Veed”

36,5 x 18,5 cm. Maalitud Erika Tuuliku foto järgi.

Muredemaa, I

Friedebert Tuglas, 1940-1942

Kui ilus on see maa! Looklevaid teid, rohelisi künkaid inimasulatega, ojakäärnsid, üksikuid puurühmi niitudel. Ja kõik see valgete pilvedega elustatud kesksuve taeva all. Rändad nagu mingi imemaailmas, mille oled alles täna avastanud.

Ja sa tunned, et kuulud ise sellesse maailma, kõigega, mis sinus on põhilist. Siin on su minevik ja olevik, su esivanemad, kaasinimesed ja sa ise. Nüüd äkki leiad kõigele sellele nimetuse, mis kanna on tundunud vaid sõnakõlksuna: kodumaa-armastus. Ja see selgumismoment on nii sügav-liigutav, et sellest peaaegu pisarad silmi tulevad.

Kuid siis äkki ka valusamaist valus mõte: kõik see, mis näib nii rahulik ja töökas, võib mõne äkilise katastroofi tõttu puruneda, hävida, nagu saar, mis vajub jäljetult ookeani lainetesse. Ning mõte sellele võimalusele on nii põrutav, et alles selle valgusel tunned, mil määral õieti armastad seda väikest maakera lapikest.

Metsateel

Karl Eduard Sööt, 1902

*Ma kõnnin hilisel öhtul
veel üksinda metsateel...
Tuul kahiseb punde ladvul
ja lehed langevad eel.*

*Ma kõnnin hilisel öhtul
veel üksinda metsateel,
ja kangele nooruse-raale
veel tagasi mõtlet mu meel:*

*Ma tundsin üht ilusat neidu
ja südant, mis puhas kui kuld,
ja säravaid silmi ja huuli
ma tundsin... ja rinna sees tuld.*

*Ja suurt ja sügavat õnne -
tuld, armastust tundsin ma...
Ja ilma ja inimesi
ma tundsin viimati ka...*

*Ma kõnnin hilisel öhtul
veel üksinda metsateel -
tuul kahiseb punde ladvul
ja lehed langevad eel.*

“Metsateel”
19 x 26 cm

Allikad

“Kodurand” maalitud Viktoria Adleri foto järgi, autori loal, erakogu.

“Oleviste” maalitud Kaido Kruusametsa foto järgi, autori loal, erakogu.

“Päike” maalitud Margus Elizarovi foto järgi, autori loal, erakogu.

“Raba” maalitud Feliks Sarve foto järgi, autori loal,

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2770723319882405&set=pcb.2770723569882380> (vaadatud 22.01.2023).

“Koit ja Hämarik” maalitud Ain Palosoni foto järgi, autori loal,

<https://www.facebook.com/719333744873559/photos/a.1029014673905463/2540075772799338/> (vaadatud 11.03.2023).

“Eesti Kunstiakadeemia” maalitud Kaido Kruusametsa foto järgi, autori loal, erakogu.

“Metsas” maalitud Ilmar Legenkov foto järgi, autori loal, erakogu.

“Koduküla” maalitud Inga Legenkova foto järgi, autori loal, erakogu.

“Teed Veed” maalitud Erika Tuulik foto järgi, autori loal, erakogu.

“Teel” maalitud Ain Palosoni foto järgi, autori loal,

<https://www.facebook.com/719333744873559/photos/pb.100063285966308.-2207520000./2343148215825429/?type=3> (vaadatud 11.03.2023).

Matthias Johann Eisen, Eesti mütoloogia. Tallinn: Mats, 1995.

Anna Haava, Luuletuskogu. Tartu: Eesti Kirjanduse Seltsi Koolikirjanduse toimkonna kirjastus, 1924.

Koostanud Peep Ilmet, Armastuse valgus. Valik Eesti armastusluulet. Tallinn: Varrak, 2000.

Lydia Koidula, Luuletused. Koostanud A. Vinkel. Tallinn: Eesti riiklik kirjastus, 1957.

Jaan Kärner, Sadaviiskümmend aastat Eesti luulet. Tartu: Eesti kirjastuse kooperatiiv, 1936.

Juhan Liiv, Teosed. Toimetasid: P. Rummo, J. Smuul, A. Vinkel. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1956.

Lennart Meri, Hõbevalge. Tallinn: Eesti raamat, 1976.

Valdur Mikita, Mõtterändur. Välgi metsad: Valdur Mikita, 2022.

Koostanud Paul Rummo, Eesti luule antoloogia aastaist 1637-1965. Tallinn: Eesti Raamat, 1967.

Toimetas E. Sõgel jt. Eesti luule antoloogia I. Tallinn: Eesti riiklik kirjastus, 1955.

A. H. Tammsaare, Kogutud teosed 3. köide. Koostaja E. Teder. Tallinn: Eesti Raamat, 1979.

Friedebert Tuglas, Kogutud teosed 3. Tallinn: Eesti Raamat, 1988.

Koostanud Debora Vaarandi, Eesti looduslüürikat. Tallinn: Eesti Raamat, 1980.

Raimond Valgre, Pühapäeval Kadriorus. Laulu sõnad: https://sasslantis.ee/lyrics-raimond_valgre-puhapaev_kadriorus (vaadatud 04.04.2023).